

آیا معنای "لیلة الرغائب" شب آرزوهاست؟

خیلی افراد تصور می‌کنند "لیلة الرغائب" به معنای شب آرزوهاست در حالی که رغائب به معنای آرزوها نیست.

خیلی افراد تصور می‌کنند "لیلة الرغائب" به معنای شب آرزوهاست در حالی که رغائب به معنای آرزوها نیست.

به گزارش خبرنگار فرهنگی باشگاه خبرنگاران پویا "لیلة الرغائب" عنوان اولین شب جمعه ماه رجب است که در روایت متعددی از پیامبر اعظم (ص) به آن اشاره شده است. به عنوان نمونه آن حضرت در این باره فرمودند: «از اولین شب جمعه در ماه رجب غافل نشوید؛ زیرا شبی است که فرشتگان آن را «لیلة الرغائب» می‌نامند. این نامگذاری به این جهت است که هنگامی که یک سوم از شب گذشت، هیچ فرشته ای در آسمانها و زمین نمی‌ماند مگر اینکه در کعبه و اطراف آن جمع می‌شوند. آنگاه خداوند نورش را بر آنان ظاهر می‌کند و به آنان می‌فرماید: ای فرشتگانم هر چه می‌خواهید از من درخواست کنید. فرشتگان می‌گویند حاجت ما این است که روزه روزه داران رجب را بیاوریم. خداوند می‌فرماید: این کار را انجام دادم؛ لا تَعْقُلُوا عَنْ لَيْلَةِ أَوَّلِ جُمُعَةٍ مِنْهُ - آى من شهر رجب- فَإِنَّهَا لَيْلَةٌ تُسَمِّيهَا الْمَلَائِكَةُ لَيْلَةَ الرَّغَائِبِ، وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا مَضَى ثُلُثُ اللَّيْلِ لَا يَبْقَى مَلَكٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا وَجْتَمِعُونَ فِي الْكَعْبَةِ وَحَوْلِهَا، وَيَطْلِعُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَيَقُولُ لَهُمْ: يَا مَلَائِكِي سَأَلُونِي مَا سَأَلْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: يَا رَبَّنَا حَاجَتُنَا إِلَيْكَ أَنْ تَغْفِرَ لِمَنَاصِرِ رَجَبٍ. فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: قَدْ فَعَلْتُ ذَلِكَ).

کلمه رغائب که به صورت جمع است، از ریشه "رَعَب" به معنای رغبت و اشتیاق به چیزی است. بنابراین شب رغائب به معنای شب اشتیاق هاست. اما سؤال اینجاست اشتیاق به چه موضوعی؟ پاسخ آن است که اشتیاق و میل به عبادت برای رسیدن به ثواب عظیم خداوند؛ همچنان که لغت پژوهان درباره نماز رغائب گفته اند: "صلاة الرَّغَائِبِ"; آى ما يُرْعَبُ"; فيها من الثواب العظيم"; نماز رغائب یعنی میل به نماز برای رسیدن به ثواب عظیم خداوند.

معنای دیگری که می‌توان برای آن فرض گرفت، میل و رغبت بخشش خداوند نسبت به بندگان خویش است. همچنان که در فرهنگ ابجدی آمده است: الرَّغِيْبَةُ و جمع آن رَغَائِبٌ; که مؤنث کلمه "الرَّغِيْب" است، به معنای «کاری پسندیده، بخشش بسیار» است. (فرهنگ ابجدی، ص 436) و یا راغب در مفردات خود می‌گوید: الرَّغِيْبَةُ به معنای بخشش بسیار است ... یا به خاطر فراوانی و فراخی آن بخشش است که از معنی اصل لغت یعنی وسعت مشتق شده است. «سپس استناد به یک شعر می‌کند و می‌نویسد: «شاعر گوید: يُعْطَى الرَّغَائِبَ; مَنْ يَشَاءُ و يَمْتَعُ"; با فراوانی و فراخی به هر که می‌خواهد می‌بخشد و منع می‌کند». (مفردات ألفاظ القرآن، ص 359)

اما خیلی‌ها تصور می‌کنند "لیلة الرغائب" به معنای "شب آرزوهاست" از این جهت شروع به درخواست آرزوهای دنیوی خود از خداوند متعال می‌کنند. هرچند دعا و آرزو از خداوند امر پسندیده‌ای است، اما تصور اینکه اولین شب جمعه ماه رجب شب آرزوهای دنیوی است اشتباه است؛ چرا که خداوند باطن این شب را برای رهایی نفس انسان از مادیات جهت پرورش ابعاد معنوی او قرار داده است.